

Cofnodion Grŵp Gweithredu Lleol Gwynedd - LEADER.

04.10.17

Plas Heli, Pwllheli.

**Yn bresennol:**

Cynrychiolaeth o'r Sector Menter:		
Menna Jones	(MJ)	Antur Waunfawr
Dafydd Watts	(DW)	Severn Wye Energy
Ian Nellist	(IN)	FSB
Gwennan Williams	(GW)	Bwyty Lleu
Gwion Llwyd	(GL)	Dioni
Ceri Cunnington	(CC)	Bro Ffestiniog
Alun Jones	(AJ)	NFU/FUW
Cynrychiolaeth o'r Sector Gwirfoddol		
Craig ab Iago	(CI)	Cadeirydd LAG - Dyffryn Nantlle 2020
Sian Elen Tomos	(ST)	Gisda
Arwel Jones	(AJ)	Partneriaeth Llyn
David Ingham	(DI)	DIY Industries Cyf
Cynrychiolaeth o'r Sector Cyhoeddus		
O G Thomas	(OG)	Un Llais Cymru
Ioan Thomas	(IT)	Cyngor Gwynedd
Einir Young	(EI)	Prifysgol Bangor
Cynrychiolaeth o Fenter Môn		
Dafydd Gruffydd	(DG)	
Llywelyn Rhys	(LIRh)	
Eleth Peate	(EP)	
Aaron Warren	(AW)	
Rhian Hughes	(RH)	
Sioned Morgan Thomas	(SMT)	
Katie Hughes-Ellis	(KHE)	



Pwynt	Manylion	Gweithred
<b>Cyfarfod Grŵp Gweithredu Lleol</b>		
1.	Cafodd croeso ei ymestyn i bawb i'r cyfarfod gan Craig ap Iago.	
2.	<p>Derbyniwyd ymddiheuriadau gan 6 aelod drwy law RR.</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Anwen Jones - Is Grŵp Twristiaeth</li> <li>2. Aled Jones-Griffith - Grŵp Llandrillo Menai</li> <li>3. Dylan Griffiths - Cynrychiolaeth o Gyngor Gwynedd</li> <li>4. Delyth Vaughan Rowlands - Mantell Gwynedd</li> <li>5. Helen Pye - Parc Cenedlaethol Eryri</li> <li>6. Bob Lowe - Plas Heli</li> </ol>	
	<p><b><u>Datganiadau o Ddiddordeb</u></b></p> <p>Nid oedd unrhyw Ddatganiadau o Ddiddordeb.</p>	
	<p><b><u>Diweddariad Staff</u></b></p> <p>Eglurodd DG fod cyfnod LIRh llawn amser erbyn hyn wedi dod i ben. Mi fydd Llew yn parhau i weithio rhan amser ar gynlluniau Ynni. Mae RR wedi cymryd drosodd rôl Zoe nes bydd Zoe yn dychwelyd yn nôl i'w gwaith. Diolchodd DG i LIRh am ei waith dros y 9 mis diwethaf.</p>	
	<p><b><u>Sesiwn Strategaeth Gweithredu'n Lleol</u></b> Eglurodd Craig ein bod wedi derbyn sesiwn 'Strategaeth Gweithredu'n Lleol' yn y bore dan arweiniad Cynan Jones. Pwrpas y sesiwn oedd edrych ar y themâu, trafod a blaenoriaethu pa rhai o'r 29 nodau allwn ni edrych arnynt a gweithredu ar 5 ohonynt dros y 6 mis nesaf. Mi fydd Cynan yn darparu adroddiad manwl ar be drafodwyd ac fe fydd yn cael ei ddosbarthu i'r aelodau yn fuan.</p>	
	<p><b><u>Sesiwn 'Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 - un baich arall yn ormod neu fframwaith gall ar gyfer rheoli prosiectau'n effeithiol?'</u></b> Darparwyd cyflwyniad gan (EY) i egluro beth yw'r ddeddf a sut all Arloesi Gwynedd Wledig a Menter Môn blethu'r nodau i mewn i brosiectau yn y dyfodol. Rydym angen edrych ar gynladwyedd prosiectau, a oes yna weledigaeth hirdymor neu ydy o'n brosiect tymor byr a all ffitio mewn i ddarlun ehangach? Bydd y ddeddf yn helpu LEADER i edrych ar gyfraniad prosiectau i'r economi leol, i gymdeithas, yr amgylchedd a diwylliant. Dywedodd DG y byddem yn plethu'r ddeddf o fewn ceisiadau yn y dyfodol. <i><b>*Mae copi o'r cyflwyniad yn gynwysedig â'r cofnodion hyn*</b></i></p>	
4.	<p><b><u>Cofnodion Cyfarfod 19.07.2017</u></b> Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod fel rhai cywir.</p> <p><b><u>Materion yn Codi</u></b></p>	

	<p>Dywedodd DG yn dilyn cymeradwyaeth prosiect 'Amser I Fentro' fod angen derbyn cadarnhad gan y Llywodraeth nad ydym yn torri rheolau 'State Aid' gyda'r cynllun. Rydym erbyn hyn wedi derbyn y cadarnhad yma gan Buddug Turner ac felly fe allwn nawr symud ymlaen. Mi fydd RH yn gweithredu ar y cynllun.</p>	
5.	<p><b><u>Adroddiad Ariannol</u></b></p> <p>Adroddodd DG ar y sefyllfa ariannol a dangoswyd sleid i gyd-fynd: Eglurodd DG er ein bod yn effeithiol gyda'n prosiectau ac yn cyrraedd allbynnau, rydym yn tanwario. Rydym angen gwario £300k erbyn mis Mawrth ac felly angen edrych ar wahanol ffurf o weithredu prosiectau yn fwy effeithiol. Rydym un ai angen cymeradwyo mwy o gynlluniau neu gynlluniau gyda mwy o wariant. Oherwydd diffyg staff yn bresennol nid ydym yn gallu gweithredu ar y prosiectau yma i gyd ac felly mae angen i ni weithio mwy mewn partneriaeth â grwpiau/cyrff eraill. E.e. fe allwn dderbyn prosiect gwerth £50k ac yn derbyn £10k mewn arian cyfatebol neu ofyn i bartneriaeth/corff weithredu'r cynllun ar ein rhan. Mae'n bwysig nodi fel y gwyddom nad 'grant' yw LEADER, byddem dal yn talu costau'r prosiect yn uniongyrchol ond yn ddelfrydol ac yn weinyddol byddem yn gofyn iddynt weithredu ar ein rhan. Dywedodd SMT nad fyddem yn colli'r arian ond mai ail proffilio'r swm fydden ni o Ebrill 2018 ymlaen. Dywedodd DG mai dyna pam a drefnwyd y sesiwn gyda Cynan Jones yn y bore oedd er mwyn blaenoriaethu amcanion y themâu a gweithredu ar rheini oedd ar y blaen er mwyn symud ymlaen cyn gynted â phosib.</p>	
<b>8. Diweddariad ar brosiectau cyfredol</b>		
	<p><b><u>Dilyn Dilys</u></b></p> <p>Cyflwynodd RH diweddariad ar Dilyn Dilys. Stori Dilyn Ddilys ydy'r Ddafad Ddu sydd yn annog y cyhoedd i siopa'n lleol. Mi wnaeth ei thaith gychwyn canol mis Awst gyda siop Glosters ym Mhorthmadog yna i:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gwin Llyn, Pwllheli</li> <li>• Igam Ogam, siop wallt yn Criccieth</li> <li>• Siop Iard Caernarfon</li> <li>• Palas Print Caernarfon</li> <li>• Wavells ( cigydd yn Llanrug)</li> <li>• Pant Du Penygroes</li> </ul> <p>Mae yna gyfle i wyllo'r ffilmiau sydd wedi'u cynhyrchu, trwy fynd ar dudalen Facebook Arloesi. Mae Dilys wedi cael dipyn o sylw gyda'r niferoedd wedi gwyllo'r ffilm yn ei miloedd. Er enghraifft, mae ffilm Gwin Llyn wedi derbyn bron I 6000 o 'views' ac Igam Ogam bron I 7000. Mae hwn yn brosiect sydd wedi cael lot fawr o sylw rydym ond wedi gwario</p>	

	<p>llai na £100, sef pris prynu Dilys. Dywedodd DG nod y cynllun yma ydi i ddilyn y £1 lleol ac i bwysleisio lle mae yn cael ei wario.</p> <p>Gofynnodd CI be ydi'r camau nesaf i'r cynllun, a nododd RH byddan yn edrych i fynd a Dilys allan ar y stryd a gofyn i bobl lle maen nhw yn siopa a gwneud cyfres o fideos fel bod ni yn gweld o'r ddwy ochr y busnesau lleol a'r person cyffredin ar y stryd.</p> <p><b><u>Rhodd Celf</u></b></p> <p>Cyflwynodd RH diweddariad ar y cynllun Rhodd Celf. Fe wnaeth cais Rhodd Celf ei gymeradwyo bron i flwyddyn yn nôl bellach, ond yn anffodus nid yw'r prosiect wedi symud ymlaen fel oedd o i fod. Yn ystod y flwyddyn diwethaf, dan ni wedi cael nifer o gyfarfodydd gyda'r grŵp er mwyn ceisio ffeindio ffordd o weithredu y peilot. Yn anffodus, wnaethon ni ddod ar draws llawer o rwystradau ac mi oedd yn glir nad oedd model Rhodd Eryri ddim yn mynd i siwtio'r aelodau i gyd. • Elfen o gystadlu rhwng yr aelodau- os oedan nhw'n mynd i hel rhoddion ychwanegol y teimlad oedd nad oedan nhw'n fodlon rhannu gydag eraill. • Methu cytuno ar y ffurf o godi arian. Galeri gyda chynllun tebyg ( Crochan Celf) yn bodoli yn barod ac felly yn dyblygu. Pontio yn rhan o'r Brifysgol ac yn gymhleth iawn iddyn nhw benderfynu sut i fynd o'i amgylch. Buan oedd gweld felly os nad oedd yr aelodau mwyaf yn fodlon cyfrannu yna nad oedd llawer o obaith i'r rhai llai. Ym mis Mai eleni, fe wnaethon ni drefnu gweithdy gyda Cynan Jones. Amcan y gweithdy oedd os nad oedd model Rhodd Eryri yn mynd i weithio iddyn nhw, oedd rhaid felly dod i fyny gyda syniadau sut oedan nhw'n gallu cau'r bwlch ariannol oedan nhw'n wynebu ac yn cael trafodaeth ar sut ellir gwneud y gorau o'r gronfa oedd ar gael. Cafodd dau grŵp ei greu a gofyn iddyn nhw ateb cwestiynau fel: Pam ddylai /a pham na ddylai eich sefydliad godi arian ychwanegol i gefnogi gweithgareddau'r grŵp. Cafwyd ymatebion gonest gan y ddau grŵp a oedd yn adlewyrchu ffaith fod gwasgfa ar gyllid celfyddydau ac mi oedd yna elfen o gystadlu rhwng yr aelodau.</p> <p>Wnaethon ni edrych ar ffurf eraill o godi arian - rhai syniadau a gyflwynwyd oedd :</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Loteri Gwynedd</li> <li>• Clwb 500/1000 - raffl fisol sydd yn costio £x y mis ac yn talu allan canran i'r gronfa a chanran i'r enillydd.</li> </ul> <p>Ond wrth i mi egluro mi fuasai rhaid un mudiad neu un aelod redeg y cynllun i'w beilot, doedd neb yn hapus i wneud hynny felly mi oedd hi'n ôl i'r dechrau. Ers y gweithdy, nid oes unrhyw gyfathrebiad wedi dod gan unrhyw un o'r aelodau i gynnig syniadau newydd ac felly dyna'r rheswm pam rydym wedi gorfod gwneud y penderfyniad o roi'r arian yn nôl yn y gronfa ac os maen nhw'n dod yn nôl yn y dyfodol gyda syniad prosiect newydd yna fe wnawn ni edrych arno fel cais newydd bryd hynny. Yr</p>	
--	--	--



	<p>unig wariant sydd wedi bod ydy amser Cynan am y gweithdy a darparu adroddiad. Mae yna dros £11,375 yn mynd yn nôl i'r gronfa LEADER GWYNEDD (Thema 1) allan o £12,500.</p> <p><b><u>Byw a Bod Digidol Gwynedd a Môn (Cydweithredol)</u></b></p> <p>Cyflwynodd RR diweddariad ar y cynllun Byw a Bod Digidol, sydd wedi bod yn rhedeg dros yr haf. Mae'r cynllun wedi bod yn llwyddiannus gyda busnesau yng Nghibyn, Parc Menai ac ar Ynys Môn yn rhoi cyfleoedd gwaith i bobl ifanc lleol. Mi roedd yna 5 person ifanc o Wynedd a 4 person ifanc o Fôn yn rhan o'r prosiect. Gofynnwyd y tro yma fod y bobl ifanc yn cynhyrchu 3 fideo eu hunain ac yn ei rhoi ar gyfryngau Cymdeithasol ac yn gwneud blogs fel bod ni yn gallu gweld y profiadau'r myfyrwyr tra bod nhw gyda'r busnes. Roedd y cynllun yn rhoi profiad go iawn i'r bobl ifanc o be mae o fel i weithio 9yb tan 5yp, 5 diwrnod yr wythnos, ac yn rhoi agoriad llygaidd am y byd gwaith. Nododd RR bod yna un o'r bobl ifanc wedi cael prentisiaeth gydag un o'r busnesau ar ôl gwaith nhw yna dros yr haf. Roedd yna ddigwyddiad 'Expo Byw a Bod' ar y 1af o Fedi, 2017 gyda'r bobol ifanc a busnesau yn rannu ei profiadau a pwysleisio y neges bod cyfleon gwaith gwerth uchel yn Gwynedd a Môn. Dangoswyd fideo Uchafbwyntiau y prosiect.</p> <p>Nododd DG fel dilyniant bod ni am wneud prosiect Byw a Bod ym Meirionnydd yn gyd weithio gyda'r cyngor, bydd hwn fel dilyniant yn edrych ar swyddi gwerth uchel.</p> <p><b><u>Byw a Bod Perfformio Gwynedd a Môn (Cydweithredol)</u></b></p> <p>Cyflwynodd RR ddiweddariad ar y prosiect sydd yn gydweithredol gydag Arloesi Môn. Mae 6 person ifanc o Wynedd a 5 o Fôn wedi gweithio ar y prosiect yma ac maent wedi creu cwmni pop-up theatr o'r enw Amrant. Maen nhw wedi bod yn perfformio o amgylch Gwynedd a Môn yn ystod yr haf yn cyflwyno'r iaith, hanes a diwylliant Cymru. Llynedd doedd y briff dim digon tyn, a wnaeth yr elfen yma cael ei golli, ond roedden yn teimlo blwyddyn yma bod nhw wedi hitio nod y prosiect. Mae yna nifer o fideos sydd ar gael ar Facebook a thrydar. Mae'r grŵp hefyd wedi cael dipyn o sylw o'r cyfrangau ac wedi bod ar rhaglen S4C Heno.</p> <p>Dangoswyd fideo oedd ar Heno.</p> <p>Fel dilyniant mae Fran Wen yn awyddus i gynnal Amrant a'i defnyddio fel cerbyd i hyrwyddo'r iaith a diwylliant ar draws y sir ac o bosib trwy LEADER ar draws Ewrop. Byddent yn edrych am cyllid o cronfa eraill. E.e. Creative Europe/ Cyngor Celfyddydau.</p>	
--	--	--



10.	Ceisiadau i'w Cymeradwyo
10.1	<p><b><u>AGW.049 Ceir Trydan - Twizy</u></b></p> <p>Cyflwynodd KHE y cais ac esbonio y bydd y prosiect yn gynllun ceir trydan yng Ngwynedd, gan edrych ar y potensial i osod ceir trydan mewn busnesau er mwyn iddynt gael eu defnyddio gan y busnes a thwristiaid. Byddai hyn yn galluogi pobl i brofi gyrru car trydan, codi proffil ceir trydan, yn ogystal â chynnig ffordd hwyliog a newydd o archwilio'r ardal. Byddai'r peilot yn rhedeg am 2 flynedd, a bydd 'galwad agored' er mwyn i ni ddod o hyd i'r busnesau a fydd yn cymryd rhan yn y cynllun. Eglurodd KHE bod y cais gwreiddiol am 1 car, ond ar ôl y cyfarfod technegol awgrymwyd y byddai fuddiol cael 3 car trydan. Un yn Arfon, Dwyfor a Meirionnydd. Felly mae costau am 1 car neu 3 car. Eglurodd DG nad oes bosib i LEADER brynu cerbyd. Felly byddwn yn llogi'r car trydan gan gwmni Rhwydwaith Teithio Eco. Nododd DG y byddwn yn codi ffi am ddefnyddio'r car trydan - ond bydd yr arian yn mynd i gronfa Rhodd Eryri, Rhodd Celf a Be Nesa Llyn. Codwyd pryder gan EY bod angen mwy o gefnogaeth i bobl leol yn hytrach nag ymwelwyr. Nododd EY y byddai well gwneud y galwad agored i gymunedau hefyd i wneud 'car pool' mewn pentref gwledig. Cadarnhaodd KHE bydd galwad agored i fusnesau, cymunedau, mentrau cymdeithasol.</p> <p><b>Cymeradwyodd aelodau'r LAG y gost am 3 car Twizy sydd yn wariant o £47,300. (gyda'r amod bod y Galwad Agored yn agored i gymunedau hefyd).</b></p>
10.2	<p><b><u>AGW. 053 'Precision Grazing'.</u></b></p> <p>Eglurodd RhH y cais ac esbonio fod Precision Grazing yn ddull o ffermio sy'n rhannu'r caeau mawr mewn padogau un hectar er mwyn rheoli pori yn well, rheoli gorchudd glaswellt a chynyddu incwm fferm. Nodwyd RhH fod hyn yn effeithiol iawn i'r ffermwr gyda'r buddion yn cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Lleihau costau cynhyrchu</li> <li>• Cynyddu allbwn anifeiliaid fesul acer (gall gynyddu stoc o hyd at 50%)</li> <li>• Yn effeithlon ar ddefnydd tir a lleihau'r angen i ffermwyr rentu tir</li> <li>• Gwella ansawdd bywyd i ffermwyr.</li> </ul> <p>Eglurodd RhH y byddwn yn treialu hyn yn Fferm Glynllifon - gan fod hwn yn fferm arddangos fel y gwyddom o'r prosiect Fitbits. Byddant hefyd yn cyfrannu 50% o arian cyfatebol. Cost y prosiect y rhagwelwn fydd o gwmpas £15,000 ac mae hynny 'n cynnwys holl gostau gosod, ymweliadau safle, digwyddiadau a ffilm fer.</p> <p>Codwyd pryder gan rhai aelodau (EY, MJ, ST) fod hyn yn digwydd yn barod ar rhai ffermydd ac nid yw'n arloesol. Ond eglurwyd RhH bod y system yma yn arloesol, ac yn codi ymwybyddiaeth o gyfleodd digidol ac yn cyflwyno enghraifft i sut ellir defnyddio technoleg i gynyddu effeithiolrwydd. Eglurodd RhH bydd gweithdai i ddysgu ffermwyr ifanc am</p>



	<p>y system ac yn roi cyfle iddynt ffermio yn fwy effeithiol yn hytrach na rhentu tir. Roedd yr aelodau yn gefnogol o'r prosiect.</p> <p><b>Cymeradwyodd aelodau'r LAG y gwariant o £7,528. (Gydag arian cyfatebol o £7,500 gan Goleg Glynllifon. Cyfanswm cost y prosiect yw £15,028)</b></p>	
10.3	<p><b><u>AGW.055 Technoleg 'SMART'.</u></b></p> <p>Eglurodd SMT y cais ac egluro bod y cynllun wedi datblygu ar y cyd gyda Chyngor Gwynedd a Grŵp Llandrillo Menai. Esboniodd SMT mai cysyniad y prosiect yw arbrofi ar safle Glynllifon er mwyn cyfrannu a datblygu 'Internet of Things' mewn ac ar gyfer ardaloedd gwledig. Nododd SMT hefyd bod profi isadeiledd penodol sef TVWitespace / LoRaWans yn cael ei osod er mwyn cefnogi'r 'Internet of Things'. Roedd yr aelodau yn gefnogol o'r cais ei fod yn gynllun addysgol i'r sector Amaeth.</p> <p><b>Cymeradwyodd aelodau'r LAG y gwariant o £15,000. (Gydag arian cyfatebol o £15,000 gan Gyngor Gwynedd. Felly cyfanswm cost y prosiect yn £30,000) )</b></p>	
10.4	<p><b><u>AGW. 056 Dementia</u></b></p> <p>Eglurodd SMT y cais ac esboniodd fod y prosiect yn cyfrannu tuag at y gwaith ehangach sydd yn digwydd yn ardal Gwyrfaï o greu 'cymuned dementia cyfeillgar'. Esboniodd SMT bod y prosiect wedi cael ei ddatblygu ar y cyd cynrychiolwyr o Gyngor Gwynedd a'r gymuned fusnes lleol. Treialu'r dechnoleg 'geo fencing' yn Nghanolfan Arddio Fron Goch sydd yn ardal Gwyrfaï am gyfnod o 3 mis rhwng Ionawr a Mawrth 2018. Eglurodd SMT fod 'geo-fencing' yn galluogi rhywun i osod perimetr rhithwir (virtual perimeter) ar gyfer ardal ddaearyddol. Mae costau'r prosiect tuag at y teclynau a sesiynau adloniant. Nododd DI ei fod wedi bod yn rhan o'r prosiect yma a'i fod wedi ymgysylltu a Catrin Hedd Jones yn y maes am y prosiect yma. Roedd yr aelodau yn gefnogol iawn.</p> <p><b>Cymeradwyodd aelodau'r LAG y gwariant o £5,000.</b></p>	
10.5	<p><b><u>AGW.057 Cegin Noddfa</u></b></p> <p>Eglurodd DG fod hwn yn gais bach a oedd wedi cael ei gyflwyno munud olaf, ac felly ni chafodd ei gyflwyno i'r is-grŵp. Eglurodd RR ei bod wedi derbyn cais bach gan Grŵp Noddfa, sydd yn ardal Peblig Caernarfon sydd yn ardal 10% mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Nododd RR fod y grŵp eisiau sefydlu Menter Gymunedol I gynnig caffi/ cegin o brydau maethlon iach, yn ogystal â gweithdai i famau a theuluoedd i ddysgu coginio prydau maethlon. Mae costau'r prosiect tuag at offer cegin bwrpasol. Eglurodd RR fod y grŵp wedi derbyn arian gan CIST Gwynedd i gyflogi cogydd am 6 mis. Mae'r gost y gegin newydd yn £5,600. Felly mae'r grŵp wedi derbyn £2,000 gan Gyngor Tref Caernarfon. Ac felly gwneud cais am £3,600 i AGW.</p>	

	Cymeradwyodd aelodau'r LAG y gwariant o £3,600. (Gydag arian cyfatebol o £2,000 gan Gyngor Tref Caernarfon. Felly cyfanswm cost y prosiect yn £5,600)	
<b>11. Unrhyw faterion eraill</b>		
Nodwyd DG mai hwn fydd cyfarfod olaf CI fel cadeirydd. Bydd e-bost yn cael ei gylchredeg i ethol cadeirydd newydd i flwyddyn 2018.		
<b>11. Dyddiad Cyfarfod Nesaf</b>		
	Dyddiad cyfarfod LAG nesaf Ionawr 24ain, 2018 Lleoliad l'w gadarnhau.	

